

Jazyková charakteristika korejštiny

Korejština se obvykle řadí k izolovaným jazykům: jazykům, které nelze jednoznačně přiřadit k žádné lingvistické rodině (tak jako čeština patří mezi indoevropské jazyky, čínština mezi jazyky sinotibetské a vietnamština mezi jazyky austroasijské). To znamená, že neexistuje jazyk, o kterém by bylo možné jednoznačně říct, že je s ním korejština příbuzná¹: pokud s některým jazykem je příbuzná, oddělila se od ostatních jazyků téže skupiny tak brzy, vyvíjela se tak dlouho samostatně a je od něj tak vzdálená, že to nelze tvrdit s jistotou.

Nejvíce se diskutuje o propojení korejštiny s altajskými jazyky (k altajským jazykům patří např. mongolština, mandžuštiny nebo turkické jazyky; toto propojení navrhol autor jednoho z prvních západních popisů korejštiny Gustaf John Ramstedt a jeden z nejvýznamnějších průkopníků altajské jazykovědy Nikolaj Nikolajevič Poppe) a tato hypotéza má asi nejvíce zastánců. Podrobné hláskové korespondence korejštiny a japonštiny k altajským jazykům uvádějí S. A. Starostin, A. V. Dybo a O. A. Mudrak v *An Etymological Dictionary of Altaic Languages* (Leiden: Brill, 2003).

Někteří lingvisté (především Samuel Elmo Martin ve své monumentální *Reference Grammar of Korean*) se pokoušeli prokázat příbuznost korejštiny s japonštinou, případně přiřazení korejštiny i japonštiny k altajským jazykům (tak Sergej Starostin).

Jiná, dnes spíše okrajová hypotéza, navržená poprvé americkým misionářem Homerem Hulbertem v roce 1905, spojuje korejštinu (a případně i japonštinu) s drávidskými jazyky, jimiž se hovoří na jihovýchodním pobřeží Indie (např. tamilština, telužština).

Po typologické stránce je korejština převážně **aglutinační jazyk**. Jednotlivé gramatické kategorie se vyjadřují pomocí sufixů, které se připojují na konec slova; je-li třeba vyjádřit více gramatických kategorií, je sufixů více.

Charakteristickým rysem korejštiny je složitý systém **zdvořilostních stupňů**.

Korejština patří k tzv. **pro-drop languages**, jazykům, které mají tendenci vynechávat ty větné členy (především osobní zájmena), která si lze domyslet z kontextu. Slovesný tvar

¹ Někteří lingvisté považují dialekt ostrova Čedžu (který se od spisovné korejštiny velmi liší) za samostatný jazyk a korejštinu řadí spolu s ním do jazykové rodiny, která se anglicky označuje jako *Koreanic languages*. Taková klasifikace samozřejmě nic nemění na podstatě věci, jen otázku příbuznosti korejštiny s jinými jazyky posouvá o úroveň výš.

nicméně sám o sobě nevyjadřuje osobu. Slovesný tvar 가요 *kajo* tak podle kontextu může znamenat „já jdu“, „ty jdeš“, „on/a jde“, „oni jdou“ atd.

Korejština **nemá gramatický rod a i gramatické číslo vyjadřuje jen fakultativně** (množné číslo lze vyjádřit koncovkou 들 *-tül*, např. 사람들 *saramdül* „lidé“ od slova 사람; tato koncovka se však používá jen tehdy, je-li to nutné nebo hrozila-li by záměna; jinak může podle kontextu 사람 i bez koncovky *-tül* znamenat „člověk“ i „lidé“).

Místní a podobné vztahy korejština na rozdíl od češtiny nevyjadřuje předložkami, ale **postpozicemi („záložkami“)**, které se připojují za slovo, např. *namuesö* „ze stromu“ v příkladu níže se skládá z kořene *namu* „strom“ a postpozice *esö*.

Slovosled korejštiny je nejčastěji podmět – předmět – přísudek (subject – object – verb, SOV); základní pravidlo je, že slovesný tvar (a sice ten slovesný tvar, který vyjadřuje zdvořilostní stupeň), musí být vždy na konci vět, poloha ostatních větných členů je do jisté míry volná.

Vezměme si např. známé korejské přísloví, které doslova znamená: „Dokonce i opice padají ze stromů“ (tj. i člověk, který se v dané věci dobře vyzná, občas udělá chybu; i mistr tesař se někdy utne):

원숭이도 나무에서 떨어진다.

wönsungido namuesö ttörodžinda

wönsungi = opice

do = dokonce i

namu = strom

esö = postpozice vyjadřující počátek pohybu, tedy namuesö = ze stromu

ttörodžinda = tvar slovesa ttörodžida „padat“; kmen je ttörodži-, sufix *-nda* vyjadřuje přítomný čas, indikativní způsob a zdvořilostní stupeň häradže (který se mimo jiné používá také v příslovích a obecně platných výroci, které nejsou určeny nikomu konkrétnímu).

Ačkoli korejština není nijak příbuzná čínštině, **silný kulturní vliv Číny způsobil, že velkou část korejské slovní zásoby tvoří slova čínského původu**. Rozlišují se tedy původní korejská slova a slova **sinokorejská**, převzatá z čínských slovní zásoby (případně slova vytvořená v Koreji z čínských základů). Obecně lze říci, že v běžné hovorové řeči převažují původní korejská slova, v odborných textech se používá více slov sinokorejských. Často se stává, že existuje pár synonym, z nichž jedno je čistě korejské a druhé sinokorejské (např. čistě korejské slovo 나라 *nara* „země“ má sinokorejské

synonymum 𠄎 kuk z čínského 國 kuo). Uvádí se, že sinokorejská slova tvoří přibližně 50 % korejské slovní zásoby.